

LBRIS

We know
books

Scott Hahn

Swear to God. The Promise and Power of the Sacraments

Translation published by arrangement with Image, an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC

Copyright © 2004 by Scott Hahn. All rights reserved.

© Galaxia Gutenberg, 2023, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HAHN, SCOTT

Jurământ cu Dumnezeu. Făgăduința și puterea sacramentelor

/ Scott Hahn; trad.: Ana Maria Botnaru. –

Târgu Lăpuș: Galaxia Gutenberg, 2023

ISBN 978-630-6586-42-4

I. Hahn, Scott (autor)

II. Botnaru, Ana Maria (trad.)

www.galaxiagutenberg.ro

Editura Galaxia Gutenberg

435600 Târgu-Lăpuș, str. Florilor nr. 11

Mobil: 0722-277500, 0722-070282

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Scott Hahn

JURĂMÂNT CU DUMNEZEU

Făgăduința și puterea sacramentelor

Traducere din limba engleză de
Ana-Maria Botnaru

Galaxia Gutenberg

2023

Cuprins

Capitolul 1 – Puteam să jur că e plictisitor	11
Capitolul 2 – Semne și mistere	20
Capitolul 3 – Sacramentele în Scripturi	32
Capitolul 4 – Șapte sacrameinte	44
Capitolul 5 – De ce toate acestea? Semnificația legământului (și toate celelalte)	61
Capitolul 6 – Juri în mod solemn? Sacramentele ca jurăminte ale legământului	75
Capitolul 7 – Când cuvintele sunt fapte	86
Capitolul 8 – Motorul istoriei	94
Capitolul 9 – Încredere și trădare	109
Capitolul 10 – A spune adevărul	119
Capitolul 11 – Liturghia – Jurământul de duminică	128
Capitolul 12 – Sex, minciuni și sacrameinte	141
Capitolul 13 – Tărâmul sacru al riscului	151
Capitolul 14 – Prezențe reale	165
Capitolul 15 – Către infinit	174
Surse și referințe	183

Puteam să jur că e plictisitor

Eram în primul an de studii postuniversitare și aveam încredere în CV-ul meu. Fusesem admis cu bursă la un seminar evanghelic prestigios după ce în anii de facultate luasem note excepționale – iar în primul semestru de masterat am avut zece pe linie.

Eram deja în semestrul al doilea și mă plimbam ca pe moșia mea prin minunatul peisaj al campusului Seminarului Teologic Gordon-Conwell. Alături de mine era frumoasa și sclipitoarea mea soție, și ea masterandă. Eram proaspăt căsătoriți și când eu dezbăteam îndelung pe orice temă, chipul ei strălucea de iubire, interes inteligent și, de regulă, acord total. Farmecul ei și iubirea față de mine îmi păreau a fi un semn vizibil al binecuvântării lui Dumnezeu revărsate asupra vieții mele – și o confirmare a părerii foarte bune pe care o aveam despre mine.

Nimeni nu era atât de sigur nici de legea gravitației pe cât eram eu de temeinicia judecăților mele.

Într-o după-amiază, plecând de la cursuri, ne-am întâlnit pe hol cu un prieten. George era un coleg și un student foarte bun. Ca și mine, era foarte motivat. Și se considera un calvinist de nădejde, deși eu mă credeam mai credincios decât el. În plus, ca și mine, George citea enorm. De câte ori

IBDIS | We know
back

îl vedeam cu cărți noi, îi ceream titluri. În acea după-amiază, avea un braț de cărți. „George, ce mai citești? Ceva interesant?”

I-au strălucit ochii. „Da, Scott.” Și a scos una din teancul pe care îl ducea. „Calvin despre sacramele.” Am luat cartea și am aruncat o privire pe coperta scorogită: *Calvin's Doctrine of the Word and Sacraments* [Doctrina lui Calvin despre Cuvânt și Sacramele] de Ronald S. Wallace. Pe cât de sigur se luminase privirea lui George, a mea trebuie să se fi întunecat. I-am dat-o înapoi și i-am zis ce mi-a trecut prin cap în clipa aia: „Pe bune, George, sacramele mă plictisesc”.

Dar cel puțin nu mințisem. Deși nu voiam să recunosc, adesea mă surprindeam că sunt neatent, cu gândurile aiurea, când trebuia să administrez botezul sau Cina Domnului. Partea rituală nu mă entuziasma absolut deloc. Eram însetat de studii biblice și de dinamica predicării. Sacramele sugerau, cel puțin după capul meu, exact opusul: o modalitate mecanică de a aborda religia: rituală, formală, vecină cu superstiția.

În orice caz, sacramele erau marginale în raport cu dezbaterile protestante despre mântuire și justificare – chestiuni care mă interesau cu adevărat.

Sacramele – ei bine, mă plictiseau, și am spus asta.

Plictiseală și sacramele

Nu avusesem intenția de a spune ceva nepolitic sau șocant. Dar mi-am dat seama imediat că exact asta se întâmplase. Toți au tăcut. Kimberly a ridicat din sprâncene,

tăcută și stupefiată. George și-a luat cartea cu un zâmbet politic, a ridicat din umeri și a spus că trebuie să plece.

Eu și Kimberly ne-am continuat drumul și am mers să luăm cina. Am întrebat-o de ce afirmația mea a provocat o tăcere atât de apăsătoare.

M-a privit cu un zâmbet mâhnit și a repetat ce spusese: „Sacramele... mă plictisesc.” După o pauză, a adăugat: „Scott, nu cred că e prudent să spui așa ceva”.

Era în avantaj, fiind fiică de pastor. A continuat, explicându-mi că, indiferent ce simțeam eu în legătură cu sacramele, reiese limpede din Scripturi că Isus Cristos a întemeiat botezul și Cina Domnului. Mi-a reamintit că în semestrul anterior, M.G. Kline, unul dintre profesorii mei preferați, specialist în Vechiul Testament, ne convinsese să considerăm sacramele drept „jurăminte ale legământului” care pecetluiau și reînnoiau relația noastră personală cu Isus Cristos. A respinge aceste jurăminte însemna a cocheta cu ingratitudea, ba chiar cu blasfemia.

Kimberly a încheiat lecția pe care mi-o ținuse cu un zâmbet și cu un joc de cuvinte. „Să nu te miri, Scott”, a zis ea, „dacă, ajungând înaintea Domnului, vei descoperi că sacramele cu adevărat te-au «dus»¹ până acolo – până în Rai!”

Nu eram atât de sigur. Cu toate astea, am început să am încredere în intuițiile ei. După ce am găsit un exemplar al cărții pe care o citea George, am înțeles de ce era atât de entuziasmat. În lunile care au urmat, am învățat tot mai mult despre sacramele, în termeni dinamici. Am început să le

¹ Sens literal, „te-au cărat (în spinare)”, „te-au dus (în cărcă)” (n. trad.).

înțeleg drama, pasiunea, măreția, splendoarea, făgăduința și puterea.

Destul de repede, cartea lui Wallace s-a numărat printre preferatele mele. După câțiva ani, fiind pastor protestant și predând într-un seminar protestant, am folosit această carte pe post de manual.

Semne, semne, peste tot numai semne

Învățătura mea despre sacrameinte abia începuse. Fiind protestant, admiteam doar două dintre cele șapte sacrameinte recunoscute de Biserica Catolică: botezul și Cina Domnului, și le cunoșteam dintr-o perspectivă îngustă, doctrina calvinistă fiind foarte departe de „realismul” care definește tradiția catolică a sacramentelor.

Însă, continuând să citesc Biblia, am început să înțeleg ceva mai mult. De când Kimberly mă scuturase zdravăn, scoțându-mă din mulțumirea de mine însumi, mi-au atras atenția anumite detalii pe care le tratasem superficial până atunci. Am băgat de seamă că Dumnezeu avea un mod special de a se preocupa de poporul Său de-a lungul epocilor. Încheia *legământ* cu ei și le pecetluia nu cu o predică abstractă despre natura mântuirii, a îndatoririlor sau a legii, ci cu un semn exterior, un semn *material*. Când Dumnezeu a încheiat legământul Său cu Noe, a așezat curcubeul pe bolta cerului „ca semn al legământului” (Gen 9,12). Când Dumnezeu a încheiat legământul Său cu Avraam, i-a poruncit patriarhului ca „toți cei de parte bărbătească ai voștri să se taie împrejur” (Gen. 17:10). Când Dumnezeu a

încheiat legământul Său cu Moise, acesta l-a extins asupra poporului, stropindu-i cu sângele animalelor de jertfă: „Acesta este sângele legământului, pe care l-a încheiat Domnul cu voi” (Ex. 24,8).

Aceste cuvinte și semne din Vechiul Testament aveau să se împlinescă în Noul Testament. Isus va spune că lucrarea Sa mântuitoare este „noul legământ în sângele Meu” (Lc. 22,20) și va vesti aceasta atunci când va întemeia sacramentul Euharistiei sau „Cina Domnului”, cum o numeam noi, prezbiterienii.

Mai mult decât atât, Isus a spus că sacrameintele sunt esențiale în vederea mântuirii. Despre botez a spus: „de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu” (In. 3,5). Iar despre Euharistie a spus: „dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi” (In. 6,53).

Prin urmare, sacrameintele numai plictisitoare nu erau. Erau acțiuni având consecințe extrem de importante. Erau chestiuni de viață și de moarte – de rai sau de iad. Dumnezeu însuși a vorbit despre ele în termenii cei mai gravi. Ucenicii lui Isus au rămas fideli exemplului Său, exprimându-se în termeni duri în chestiunea sacramentelor. Sfântul Pavel avertiza că acei creștini lipsiți de respect și evlavie au atras asupra lor judecata divină, fiind pe drept pedepsiți cu boli și chiar cu moartea (vezi 1 Cor. 11, 29-30). De unde se vede că avea dreptate Kimberly să se îngrijoreze de siguranța cuiva care minimaliza importanța sacramentelor, mai ales că acea persoană era teolog în devenire și soțul ei.

Datorită întâlnirii providențiale cu un coleg student, am învățat să citesc Scripturile într-un mod nou – sacramental. Iar povestea sacramentală pe care am început să o descriez m-a schimbat profund. Biblia, atât în Vechiul cât și în Noul Testament, pare să vorbească despre sacramentele lui Dumnezeu cu un realism plin de forță. Aceste acțiuni erau simbolice, fiind *mai mult* decât simboluri. Erau reamintiri, nefiind *doar* asta. Erau rituri de trecere, fiind – în același timp – *mai mult* decât atât. Sacramentele erau acțiuni divine asupra ordinii creației și a universului. Ele punctau momente ale istoriei – istoria lumii, istoria mântuirii și istoria personală – când Dumnezeu o ia de la capăt cu poporul Său.

Această idee se regăsește peste tot în Scripturi. Iar Kimberly și George păreau să susțină asta în mod instinctiv; de aceea au tresărit când mi-am exprimat plictiseala față de sacramente. Dar, aprofundând problema, am fost tulburat să constat că „realismul sacramental” nu se reflectă în scrierile înaintașilor mei protestanți sau la adepții lor contemporani cei mai zeloși.

Ar fi fost deci comod să resping descoperirea mea ca fiind o „fantezie”, o lectură eronată. Dar am început să descopăr că realismul sacramental este exprimat în alte locuri, cu totul neașteptate. L-am descoperit peste tot în scrierile primilor autori creștini – părinții Bisericii. Jean Calvin, întemeietorul ramurii protestante căreia îi aparțineam, prețuia enorm mărturia acestor părinți. Drept urmare,

m-am simțit în largul meu abordându-le opera pentru a înțelege Scripturile. Însă am început să înțeleg că percepția primilor creștini asupra sacramentelor nu era cătuși de puțin calvinistă – și totuși părea a se potrivi mai bine cu Scriptura. În cele din urmă, lectura părinților Bisericii m-a scos din lumea antică și am descoperit învățătura biblică despre sacramente acolo unde mă așteptam mai puțin – în învățătura și practica Bisericii Romano-Catolice.

De când m-am „născut din nou”² în adolescență, am fost un fiu devotat al Reformei protestante. Într-adevăr, îmi doream din tot sufletul să vină mai repede ziua când aveam să predic Evanghelia din amvonul unei biserici presbiteriene. Credeam că doctrinele profesate de Calvin și Luther – și respingerea catolicismului – reprezentau o restabilire a adevăratelor principii biblice. Tot ce știam despre doctrina catolică provenea din surse de mâna a doua sau a treia, de la adversari ai Bisericii Catolice.

Închinare cu inima

Dar urma să aflu adevărul, un adevăr pe care milioane de suflete sfinte și smerite îl aflaseră cu mult timp înaintea mea. Era un adevăr pe care chiar și unii teologi protestanți ajunseseră să îl recunoască, deși cumva cu părere de rău. Cărturarul luteran Julius Wellhausen, trăitor în secolul al

² În original, „born again”, sintagmă ce sintetizează doctrina neoprotestantă (credinciosul renăscut și mântuit prin botez, cf. Ioan 3,3) (n. trad.).

XIX-lea, spunea: „Cultul protestant este, în esență, cult catolic... căruia îi lipsește inima.” Acea inimă, afirma Karl Adam, un mare teolog catolic, este „felul în care catolicul trăiește realitatea întru marele Mister, certitudinea că prin acesta harul lui Cristos pătrunde cu adevărat în lumea noastră, în coordonatele noastre spațio-temporale, și îi atinge sufletul.”

Karl Adam a rezumat acest principiu ca fiind „concepția harului divin real transmis în mod sacramental” – prin botez, la Liturghie, prin spovedanie, mir (sau confirmațiune), căsătorie, prin hirotonirea preoțească și ungerea bolnavilor. A numit asta, pe scurt, „concepția sacramentală catolică”. Ar fi putut la fel de bine să-i spună „concepția sacramentală biblică”.

După câțiva ani aveam să recunosc faptul că cele două sunt identice, fiind primit în Biserica Catolică. După alți câțiva ani, soția mea, Kimberly, avea să mă urmeze. Noi am descoperit în sacramele ceea ce catolicii primesc odată cu laptele matern, așa-zicând. După cercetări îndelungate, am descoperit „concepția sacramentală” catolică și biblică pe care credincioșii dintr-o parohie o primesc de la cea mai fragedă vârstă – când percep cele șapte sacramele cu toate simțurile (văzul, auzul, gustul, pipăitul, mirosul, căci sunt imagini, sunete, gusturi, texturi, arome). Dumnezeu încheie legământul Său cu creștinii catolici – așa cum a făcut cu Noe, Avraam, Moise și David – folosind semne materiale: apă și ulei, pâine și vin, atingerea umerilor cu mâinile, rostirea binecuvântării.

În ciuda acestui fapt, nu aș fi surprins să aflu că nu puțini catolici simt acum ceea ce simțisem eu, cu mult timp în urmă, când eram calvinist. Ei consideră că sacramele sunt plictisitoare și asta numai fiindcă nu au descoperit (sau poate că au uitat) splendoarea și drama doctrinei salvifice a lui Cristos. Nu mai observă și nu mai înțeleg că sacramele i-au adus până aici și îi vor duce în rai.

Într-o după-amiază de iarnă, în acel peisaj fermecător din New England, Kimberly și George mi-au oferit o primă lecție, introductivă, despre semnificația sacramentelor. Mă mândream că sunt un copil-minune în ale teologiei. Dumnezeu mi-a arătat că nu eram decât un începător, că mai aveam multe de învățat.

Aveam să urmeze multe lecții, iar acestea fac obiectul paginilor care urmează. Pe unele le-am învățat din cărți, pe altele – din experiență, conversații și lacrimi.

În Biserica Catolică, am aflat ce sunt cu adevărat sacramele și cum le-a întemeiat Cristos. Am aflat că în inima fiecărui legământ biblic există un jurământ solemn și sacramental. Am aflat că aceste jurăminte au o putere reală de a schimba viețile oamenilor și cursul istoriei. Și am mai aflat că sacramele au și în zilele noastre aceeași putere.

Semne și mistere

Interesul meu față de sacramente, recent descoperit, avea nevoie să fie hrănit în mod constant cu lecturi. Eu ajungeam pe o cale ocolită și dificilă la doctrina pe care contemporanii mei catolici o învățaseră în formule simple la orele de catehism. Cu o generație în urmă, *Catehismul de la Baltimore*, rezuma astfel această doctrină pentru uzul parohiilor americane: „Un sacrament este un semn vizibil instituit de Cristos, prin care sunt dăruite haruri... Sacramentele au puterea de a da har de la Dumnezeu prin meritele lui Isus Cristos.”

Aceste câteva cuvinte sunt pline de miez, dar nu îl scot pe un calvinist, și nici chiar pe un catolic, din starea de plictiseală față de ritualurile sacramentale. Într-adevăr, aceste vechi definiții sunt extrem de utile ca semne, ca indicatoare. Ele arată către înălțimile mistice și către profunzimirile doctrinare ale teologiei sacramentale, însă nu ne duc acolo. Ele au rolul unui început, însă un început absolut necesar. Trebuie să citim cu atenție aceste semne pentru a ajunge cu bine la destinație și pe drumul cel mai scurt. Prin urmare, în acest capitol vom recapitula învățătura fundamentală a Bisericii cu privire la sacramente.

Linii de forță

Catehismul Bisericii Catolice nu fusese scris când am început să studiez despre sacramente. Pentru noi, cei de azi, *Catehismul* constituie un enorm avantaj.

Definiția tradițională este foarte bună, într-un anumit sens. Dar ea nu explică în mod exhaustiv ce sunt sacramentele. *Catehismul de la Baltimore* ne spune de unde vin sacramentele: sunt instituite de Cristos. Ne spune și ce împlinesc: conferă har, adică a fi părtași la viața dumnezeiască. Dar nu explică ce sunt sacramentele, menționând doar că sunt „semne vizibile” – o definiție circulară.

Catehismul Bisericii Catolice apelează la Scripturi pentru a oferi o definiție mai frumoasă: „«Puteri care ies» din Trupul lui Cristos, cel pururi viu și dătător de viață, acțiuni ale Duhului Sfânt ce lucrează în Trupul lui, care este Biserica, sacramentele sunt «capodoperele lui Dumnezeu» în Noul și Veșnicul Legământ” (n. 1116)³.

În doar câteva cuvinte, această definiție amintește câteva momente memorabile din viața publică a lui Isus: momentele când îi vindeca pe oameni. În îmbulzeală, Isus a spus: „S-a atins de Mine cineva. Căci am simțit o putere care a ieșit din Mine” (Lc. 8,46), iar femeia cu scurgere de sânge s-a tămăduit îndată. „Și toată mulțimea căuta să se atingă de El că putere ieșea din El și-i vindeca pe toți” (Lc. 6,19).

³ *Catehismul Bisericii Catolice*, Ed. Arhiepiscopiei Romano-Catolice de București, 1993 (n. trad.).